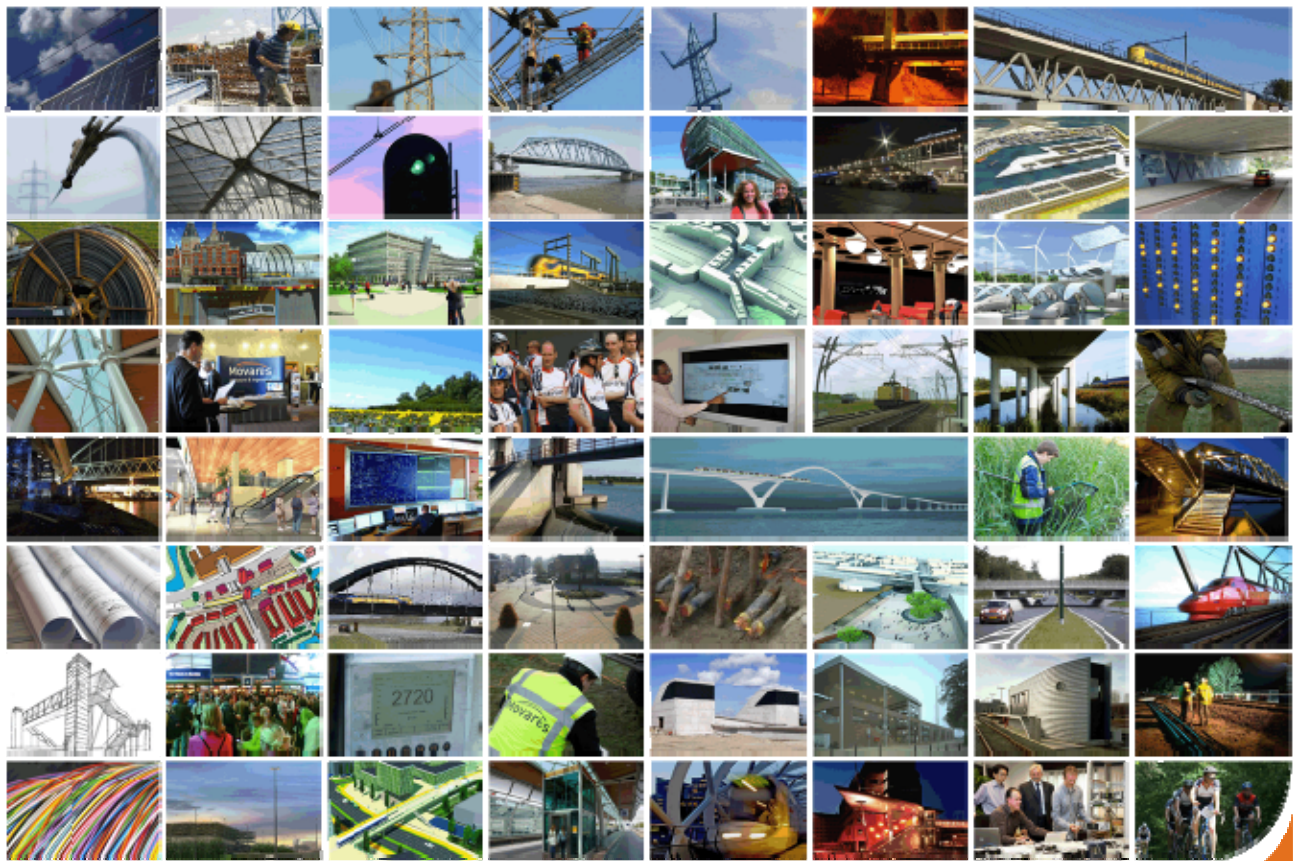

Spooronderdoorgangen Voorpoort en Nieuweweg-Noord te Veenendaal

Aanvullend onderzoek ecologie

27 oktober 2014- Versie 1.0

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Werkwijze	3
2.1	Rugstreepad en poelkikker	3
2.2	Waterspitsmuis	3
2.3	Hydrologisch onderzoek	3
3	Bevindingen	4
3.1	Rugstreepad en poelkikker	4
3.2	Waterspitsmuis	4
3.3	Hydrologisch onderzoek	4
4	Conclusie	5
4.1	Conclusies nader onderzoek onderdoorgang Voorpoort	5
4.2	Conclusies nader onderzoek onderdoorgang Nieuweweg-Noord	5
4.3	Mitigerende maatregelen.	5
	Bronnen	7
	Colofon	8
	Bijlage 1 Wet- en regelgeving	2
4.4	Flora- en faunawet	2
4.5	Natuurbeschermingswet 1998	4
4.6	Ecologische Hoofdstructuur	5
	Bijlage 2: Quickscan Ekoza spooronderdoorgang Voorpoort	
	Bijlage 3: Quickscan Ekoza spooronderdoorgang Nieuweweg-Noord	
	Bijlage 4: VZZ Beoordeling geschiktheid voor waterspitsmuis	

1 Inleiding

Voor de aanleg van twee spooronderdoorgangen ter hoogte van Voorpoort en Nieuweweg-Noord te Veenendaal is in 2012 een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden (Ekoza, september 2012a en b). Hierin zijn de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden als gevolg van de aanleg van de onderdoorgangen Voorpoort en Nieuweweg-Noord beschreven (zie bijlage 2 en 3).

Uit deze quick scans is naar voren gekomen dat er nader onderzoek noodzakelijk is ter hoogte van de onderdoorgang Voorpoort naar de rugstreeppad, poelkikker en waterspitsmuis. Deze soorten zijn streng beschermd (tabel 3) onder de Flora- en faunawet (zie bijlage 1). Naar de huismus en vleermuizen is geen onderzoek gedaan, omdat gekozen is voor een variant waarbij het bestaande huis kan blijven staan.

Om mogelijke effecten op het nabijgelegen beschermd natuurmonument 't Meeuwenkampje te onderzoeken is in het kader van de Natuurbeschermingswet (zie bijlage 1), ter hoogte van de spooronderdoorgang Nieuweweg-Noord, hydrologisch onderzoek noodzakelijk.

In de voorliggende rapportage wordt verslag gedaan van het aanvullend onderzoek naar de rugstreeppad, poelkikker en waterspitsmuis ter hoogte van Voorpoort en het hydrologisch onderzoek ter hoogte van Nieuweweg-Noord.

In de onderstaande figuur is het plangebied aan de Voorpoort en Nieuweweg-Noord in Veenendaal weergegeven.

Figuur 1. De onderzoekslocatie Nieuweweg-Noord (globaal aangegeven met blauwe cirkel) en Voorpoort (globaal aangegeven met een rode cirkel).

2 Werkwijze

2.1 Rugstreepad en poelkikker

Bij de onderzoeksopzet zijn de soortenstandaards van de rugstreepad en poelkikker van het Ministerie van Economische Zaken gevolgd.

Hierin is opgenomen dat voor de rugstreepad het plangebied (tijdens geschikte weersomstandigheden) twee maal in de periode 15 april – mei 's avonds dient te worden onderzocht op kooractiviteit. Daarnaast moet in de periode juni – juli het plangebied eenmaal worden onderzocht op de aanwezigheid van eisnoeren/larven.

Het tweede bezoek naar de kooractiviteit van de rugstreepad heeft net buiten de aangegeven periode plaatsgevonden. Dit is gedaan vanwege de weersomstandigheden. Eind mei was er sprake van een koudere periode. Drie juni werd de temperatuur hoger waardoor de kans op kooractiviteit van de rugstreepad groter was dan als eind mei was gegaan.

In de soortenstandaard van de poelkikker is opgenomen dat tijdens geschikte weersomstandigheden twee avondrondes naar kooractiviteit in mei-juni zijn benodigd. Deze avondrondes zijn gecombineerd met de avondrondes voor de rugstreepad.

Tabel 1: Overzicht van data, type onderzoek en weersomstandigheden van de veldbezoeken t.b.v. de heikikker.

Datum	Onderzoek gericht op	Weersomstandigheden
20-05-2014	Kooractiviteit	Droog, licht bewolkt, 20 graden Celcius, 3 Bft.
03-06-2014	Kooractiviteit	Droog, zwaar bewolkt, 15 graden Celcius, 2 Bft
02-07-2014	Larven	Droog, half bewolkt, 15 graden Celcius, 2 Bft

2.2 Waterspitsmuis

Ten aanzien van de waterspitsmuis is door VZZ een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de geschiktheid van het plangebied voor de waterspitsmuis. Hiervoor heeft een bureaustudie en veldbezoek plaats gevonden.

2.3 Hydrologisch onderzoek

Voor de werkwijze van het hydrologisch onderzoek wordt verwezen naar de adviesnota Waterhuishouding (Movares, 2014).

3 Bevindingen

3.1 Rugstreeppad en poelkikker

Tijdens de twee avondbezoeken is er geen kooractiviteit vastgesteld van zowel de rugstreeppad als de poelkikker. Ook zijn er geen eisnoeren of larven gevangen tijdens het derde bezoek.

Wel zijn bastaardkikkers gehoord. De bastaardkikker is een soort van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor soorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling.

3.2 Waterspitsmuis

Het deel van de watergang dat aangetast wordt door de voorgenomen werkzaamheden (rechteroever) is niet geschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis.

Langs de oever evenwijdig aan het spoor zijn minimale mogelijkheden voor leefgebied van de waterspitsmuis. Aangezien het gaat om een geïsoleerde waterpartij zijn er in totaliteit te weinig mogelijkheden ter ondersteuning van een levensvatbare populatie (zie bijlage 4).

3.3 Hydrologisch onderzoek

Maximaal 10% van de dikte van het watervoerend pakket wordt afgesloten door de aanleg van de onderdoorgang Nieuweweg-Noord. Uit vergelijkbare projecten is bekend dat negatieve effecten pas merkbaar zijn indien het pakket voor minimaal de helft wordt afgesloten. Negatieve effecten op het westelijk gelegen beschermd natuurmonument 't Meeuwenkampje worden dan ook niet verwacht (Movares, 2014).

4 Conclusie

4.1 Conclusies nader onderzoek onderdoorgang Voorpoort

Ter hoogte van de onderdoorgang Voorpoort zijn geen licht en/of streng beschermde soorten amfibieën (tabel 2.3 van de Flora- en faunawet) aangetroffen. Wel is de algemeen beschermde bastaardkikker (tabel 1 van de Flora- en faunawet) waargenomen. Voor algemeen beschermde soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke projecten.

De watergang is gezien zijn biotoop en ligging (geïsoleerd) niet geschikt voor een levensvatbare populatie waterspitsmuis.

4.2 Conclusies nader onderzoek onderdoorgang Nieuweweg-Noord

Maximaal 10% van de dikte van het watervoerend pakket wordt afgesloten door de aanleg van de onderdoorgang Nieuweweg-Noord. Uit vergelijkbare projecten is bekend dat negatieve effecten pas merkbaar zijn indien het pakket voor minimaal de helft wordt afgesloten. Negatieve effecten op het westelijk gelegen beschermd natuurmonument 't Meeuwenkampje worden dan ook niet verwacht (Movares, 2014).

4.3 Mitigerende maatregelen.

Uit het nader onderzoek is naar voren gekomen dat geen negatieve effecten op poelkikker, rugstreeppad en waterspitsmuis door de aanleg van de onderdoorgang Voorpoort worden verwacht. Om negatieve effecten op andere beschermde soorten bij beide onderdoorgangen te voorkomen dienen de mitigerende maatregelen te worden nageleefd. Dit zijn:

- Werkzaamheden waarbij bomen/struiken/(oever-)vegetatie worden verwijderd, dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Er zijn geen datumgrenzen voor het broedseizoen maar globaal kan voor hiervoor de periode van 15 maart tot en met 15 augustus worden aangehouden. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet door een ter zake kundige worden vastgesteld dat er in te verwijderen bomen/struiken/(oever-)vegetatie geen broedende vogels aanwezig zijn. Indien er in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn mag er niet gewerkt worden.
- Werkzaamheden waarbij bomen/struiken/(oever-)vegetatie wordt verwijderd moeten vanaf één zijde worden uitgevoerd zodat eventueel aanwezige dieren tijd hebben om te vluchten (zorgplicht).
- Indien kap van de grote beuk bij het kerkhof aan de Nieuweweg-Noord noodzakelijk is dient een inspectie te worden uitgevoerd naar mogelijk aanwezige vleermuisverblijven in deze boom. Indien in de boom holten aanwezig zijn die door vleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt dient nader onderzoek naar vleermuizen plaats te vinden in de periode april – september. Indien mogelijk aanwezige holten gebruikt worden als verblijfplaats door vleermuizen is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De proceduredtijd voor deze ontheffing is 26 weken.
- Zorgplicht: een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe omgeving.
- Ten behoeve van de uitvoering wordt geadviseerd een werkprotocol op te

stellen waarin de bovenstaande maatregelen zijn opgenomen.

Bronnen

Ekoza, 28 september 2012a. Quicksan Flora en fauna; Auto-onderdoorgang en combi-tunnel Voorpoort, Veenendaal

Ekoza, 28 september 2012b. Quicksan Flora en fauna; Langzaam Verkeer onderdoorgang Nieuweweg-Noord, Veenendaal.

Soortenstandaard poelkikker. Versie 1.0 december 2012. Dienst Regelingen, ministerie van Economische Zaken

Soortenstandaard rugstreeppad. Versie 1.0 december 2011. Dienst Regelingen, ministerie van Economische Zaken

VZZ, 7 juli 2014. Notitie Zoogdiervereniging N2014013. Beoordeling geschiktheid voor waterspitsmuis van oeverwatergang, bedrijventerrein Veenendaal

Movares, 2014. Adviesnota waterhuishouding

Colofon

Opdrachtgever ProRail B.V.

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen: Omgeving en Conditionering

Gebouw Daalse Kwint
Daalseplein 101
3511 SX Utrecht

Telefoon 0302653615

Ondertekenaar Vreeman, G
Adviseur ecologie

Projectnummer RM001938

Opgesteld door Ing. Vreeman, G

Versie:	1.0	Status	concept
	Naam:	Paraaf:	Datum:
Opsteller	Ing. G. Vreeman		20-07-2014
Controleur	drs. F. M. van Schie		27-10-2014

© 2013, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

4.4 Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren. Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (*artikel 2*). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige/ licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;

- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart – 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is een wijziging in de Flora- en faunawet doorgevoerd. Met de wijziging van de Flora- en faunawet is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de ‘functionele leefomgeving’ van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door recente uitspraken van de Raad van State op 15 februari 2012, is deze werkwijze echter niet meer in alle gevallen hanteerbaar gebleken. Zie uitspraaknummer 201104545/1/T1/A3 en 2011048909/1/T1/A3 waarin de Raad van State aangeeft dat bij vernietiging van jaarrond beschermde verblijfplaatsen (van bijvoorbeeld vogels en vleermuizen), altijd sprake is van overtreding van verbodsartikel 11 waardoor er ontheffing is benodigd.

4.5 Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd.

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden

De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden zijn vastgelegd in de (ontwerp-) aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de voor het gebied aangewezen habitattypen en soorten of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Vergunningsplicht

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ.

Bij plannen in, of in de nabijheid (externe werking) van, een Natura 2000-gebied dienen de initiatiefnemers in een oriënterende fase (voortoets) te onderzoeken of het plan een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. Indien na dit onderzoek niet kan worden uitgesloten dat de activiteit een significant negatief effect heeft, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd dan in de oriënterende fase in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. Daarbij dienen ook, indien noodzakelijk, de mitigerende maatregelen te worden betrokken. Deze analyse heet een “passende beoordeling”. Het bevoegd gezag toetst de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit niet leidt tot significant negatieve effecten, kan de activiteit doorgang vinden. Wanneer uit de voortoets blijkt dat er wel kans is op een negatief effect, maar dit als niet significant kan worden gezien, kan eveneens, op basis van een verslechteringstoets toestemming voor het uitvoeren van de

activiteit worden verleend. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, kan het project alleen doorgang vinden op grond van de “ADC-criteria”. Dit betekent dat:

- A – alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken,
- D – er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en
- C – de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

Nederland zal in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

Zorgplicht

Binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet 1998 is verder de zgn. Zorgplichtbepaling (*art. 19l*) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

Beschermde Natuurmonumenten

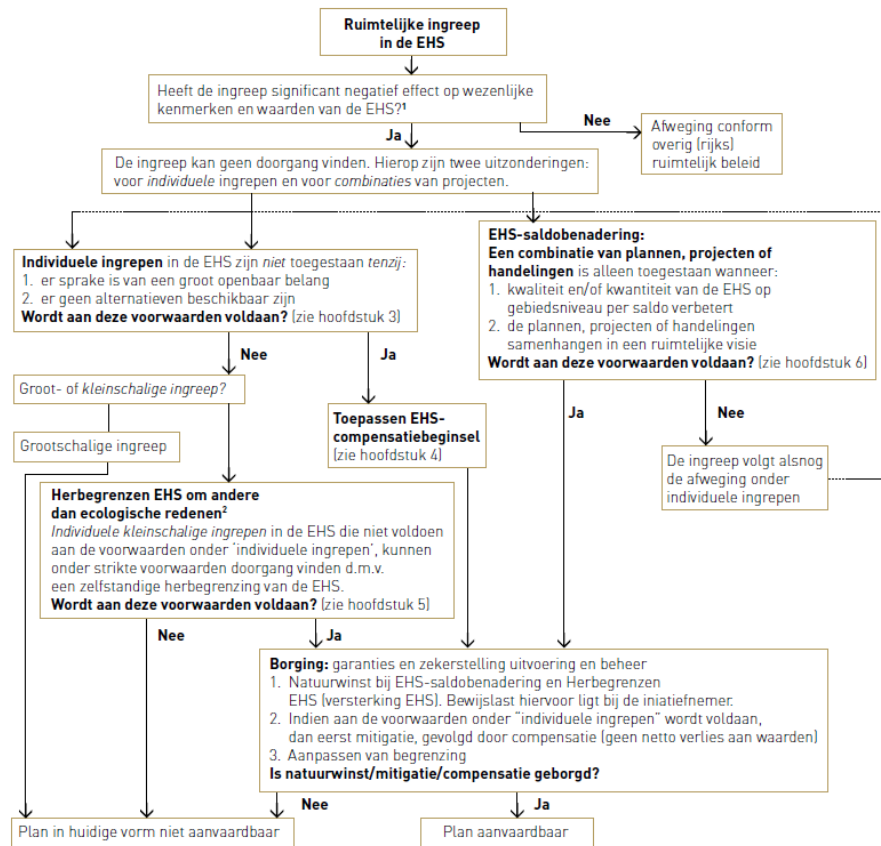
Naast Natura- 2000-gebieden kent de Natuurbeschermingswet ook Beschermde Natuurmonumenten. Sinds de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet zijn in Nederland 188 gebieden aangewezen als beschermd Natuurmonument of staatsNatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en StaatsNatuurmonumenten. Deze gebieden vallen beide onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten. Beschermde Natuurmonumenten vallen onder het toetsingskader van *artikel 16* van de Natuurbeschermingswet 1998.

4.6 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

Provincies wijzen in hun structuurvisie de gebieden aan die onder de EHS vallen. In of in de nabijheid van EHS-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het EHS-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van de EHS vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.

Hieronder staat het beslisschema uit de brochure “Spelregels EHS” [ministeries LNV en VROM en de provincies] weergegeven.

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

² Een andere maatwerk mogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Ecologische verbindingzones en robuuste verbindingen

Robuuste ecologische verbindingen zijn beleidsmatig een aanvulling op het EHS beleid. Bij de robuuste verbindingen wordt ernaar gestreefd om samenhang in de natuur aan te brengen. Daarnaast wordt in de robuuste verbindingen een integrale aanpak nagestreefd. Zo kunnen de verbindingen een functie hebben op het gebied van landschap, recreatie of waterbeheer. Provincies hebben in hun structuurvisies ecologische verbindingzones en robuuste verbindingen opgenomen.

Bijlage 2: Quickscan Ekoza spooronderdoorgang Voorpoort

Quickscan Flora en fauna

Auto-onderdoorgang en combi-tunnel Voorpoort, Veenendaal

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Arnhem, 28 september 2012

Colofon

Titel : Quicksan Flora en fauna
Subtitel : Auto-onderdoorgang en combi-tunnel Voorpoort, Veenendaal

Projectnummer : 12.097a
Datum : 28 september 2012

Veldonderzoek : E.W.A. Janssen
Auteur(s) : E.W.A. Janssen

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : Prorail
Contactpersoon : G. van den Enden

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Tivolilaan 205
Postbus 2
6800 AA Arnhem

T: 026-8454583
info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

In opdracht van

ProRail

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1. ACHTERGROND	4
1.2. VOorgenomen IngReep	4
1.3. DOELSTELLING	4
1.4. LEESWIJZER	4
2. WETTELIJK KADER.....	5
2.1. FLORA- EN FAUNAWET	5
2.2. NATUURBESCHERMINGSWET 1998.....	7
2.3. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	8
3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE.....	9
3.1. GEBIEDSBESCHRIJVING	9
3.2. LITERATUURSTUDIE	10
3.3. VELDBEZOEK	12
3.4. UITWERKING EN RAPPORTAGE.....	12
4. RESULTATEN: ECOLOGISCHE WAARDEN EN EFFECTBEPALING	14
4.1. GEBIEDSBESCHERMING	14
4.1.1. Natura 2000.....	14
4.1.2. EHS.....	15
4.1.3. Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands.....	15
4.2. SOORTBESCHERMING (FLORA- EN FAUNAWET)	17
4.2.1. Flora	17
4.2.2. Zoogdieren.....	17
4.2.3. Vogels	18
4.2.4. Amfibieën, reptielen en vissen.....	19
4.2.5. Ongewervelde diersoorten.....	19
5. CONCLUSIES EN ADVIES.....	21
5.1. CONCLUSIES VOOR WAT BETREFT DE VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN	21
5.2. ADVIES.....	22
LITERATUUR.....	23

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Er zal een auto-onderdoorgang of een combi-tunnel (fiets en auto) worden aangelegd onder het spoor bij Veenendaal (U). In het kader van de Flora- en faunawet is het van belang om inzichtelijk te krijgen of er op en in de directe omgeving van deze locatie beschermde planten- en of diersoorten voorkomen. Dit om te na te gaan of er een ontheffing nodig is voor de werkzaamheden. Tevens is onderzocht of er in verband met de Natuurbeschermingswet beschermde natuurgebieden in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn.

1.2. Voorgenomen ingreep

Er zal een onderdoorgang aangelegd worden onder het treinspoor nabij station Veenendaal De Klomp ter hoogte van de wegen Voorpoort en Heiveldweg. Er is sprake van ofwel een auto-onderdoorgang enkel voor auto's en vrachtverkeer dan wel voor een onderdoorgang voor snel - en langzaam verkeer (de combi-tunnel, inclusief fietspad). Voor de aanleg van de auto-onderdoorgang bestaan op het moment van schrijven drie varianten welke in hoofdstuk drie zullen worden beschreven.

1.3. Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om een beoordeling te geven van de huidige aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten in het plangebied. Tevens is een indicatie gegeven van de te verwachten effecten op de beschermde soorten en gebieden door de ingreep in het plangebied.

1.4. Leeswijzer

Voorliggende rapportage gaat in op de toetsing aan de beschermde natuurwaarden voor de aanleg van een spooronderdoorgang nabij Veenendaal, Voorpoort. In hoofdstuk 2 is het wettelijke kader beschreven. In hoofdstuk 3 is de gebiedsbeschrijving en de gebruikte methode beschreven. In hoofdstuk 4 staan de resultaten van de soort- en gebiedsbescherming beschreven. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en adviezen gegeven.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet.

2.1. Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) is omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hierdoor is een groot aantal planten- en diersoorten beschermd. Het uitgangspunt van de wet is een 'nee, tenzij' principe. Dit houdt in dat er in principe geen handelingen mogen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor beschermde soorten. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen nog ontheffing verkregen worden voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Voor vogels kan alleen nog ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Dit houdt in dat ook geen ontheffing meer aangevraagd kan worden op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

2.2. *Natuurbeschermingswet 1998*

In Nederland is de gebiedsbescherming geregeld in de Natuurbeschermingswet. Gebieden die worden aangewezen en beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet zijn:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden),
- Beschermde Natuurmonumenten en
- Wetlands.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat activiteiten en of projecten die de kwaliteit van een habitat kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op een soort, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Tevens moeten de plannen worden getoetst op welke potentiële effecten zij kunnen hebben op de omliggende Natura 2000-gebieden.

Activiteiten en of projecten, zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaatsvindt, negatieve gevolgen kan hebben voor een in de buurt gelegen Natura 2000-gebied, dan moet dit ook worden beoordeeld. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een activiteit of een project op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere activiteiten of projecten wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

Het bevoegd gezag voor de verlening van de Natuurbeschermingswetvergunning is Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het Natura 2000-gebied ligt.

Er zijn een drietal situaties mogelijk:

- *Zeker geen negatief effect*
Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.
- *Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect*
Verslechterings- en verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- *Kans op een significant negatief effect.*
Passende beoordeling (zwaardere procedure), afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Aan deze vergunning zullen voorschriften en beperkingen, bijv. compensatie, verbonden zijn.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3. *Ecologische Hoofdstructuur*

Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden, de beschermde natuurmonumenten en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd.

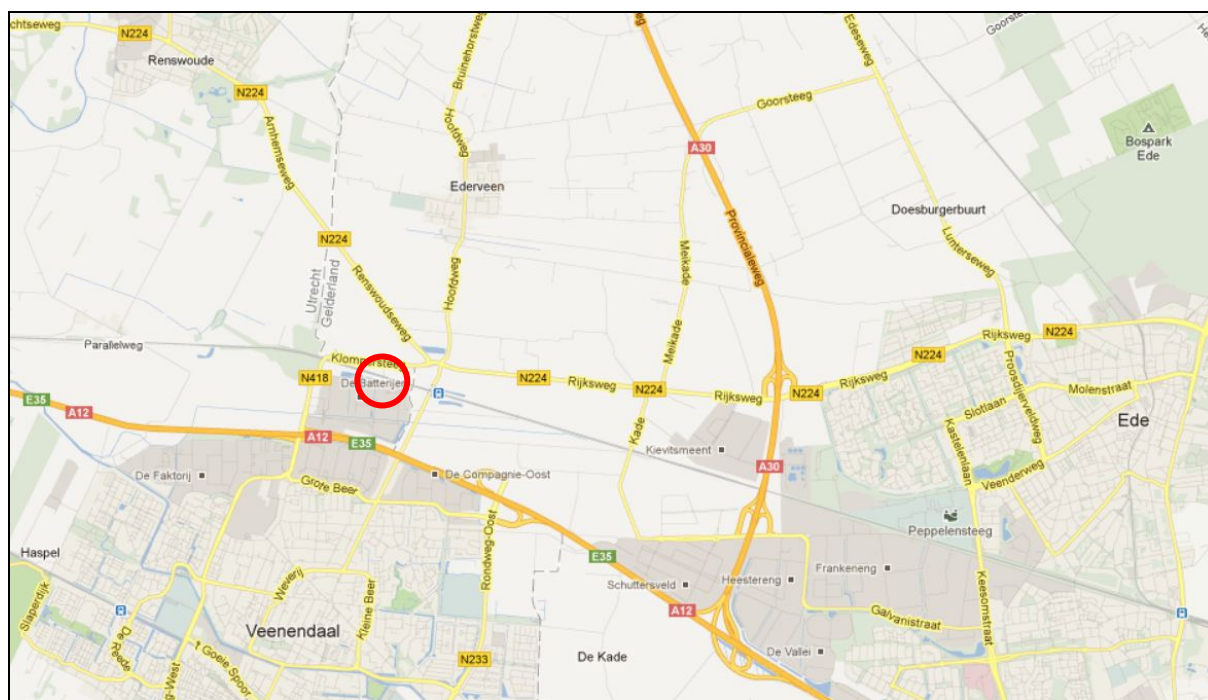
Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging en de uitvoering van bepaalde plannen niet mogelijk zijn als daarmee de wezenlijke kenmerken of natuurwaarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer moet onderzoek laten verrichten, om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast.

3. Gebiedsbeschrijving en methode

3.1. Gebiedsbeschrijving

Veenendaal is een plaats en gemeente in het zuidoosten van de provincie Utrecht met zo'n 60.000 inwoners. Het is gelegen aan de A12 tussen Utrecht en Arnhem. De N233 verbindt Veenendaal via de Rijnbrug bij Rhenen met de A15. Door de centrale ligging in Nederland, met toegang tot belangrijke hoofdwegen, is Veenendaal rijk aan bedrijven. In en rond Veenendaal liggen drie treinstations, waarvan eentje in het naastgelegen dorp De Klomp. Het plangebied bevindt zich niet ver van dit station Veenendaal - De Klomp. Het betreft het gebied rond de kruising Klompersteeg - Heiveldweg, aansluitend op de Voorpoort (fig.1 & 2).

Het deel van het plangebied noordelijk van het spoor bestaat uit grasland, maïsland, een paardenbak, een stukje gras met schapen en een woning met schuren omgeven door dennen en elzen. Aan de zuidkant van het spoor ligt bedrijventerrein De Batterijen met panden van o.a. DPD, SignSeen en Carwash Service. Parallel aan het spoor aan de zuidkant loopt een brede watergang met een haakse tak langs de Voorpoort (fig. 3).

Figuur 1. Ligging van het plangebied ten opzichte van Veenendaal en Ede.

Figuur 2. Het plangebied (geel) in meer detail. De drie lijnen geven de drie onderdoorgang-varianten weer.

3.2. Literatuurstudie

Voor de literatuurstudie zijn er voor de verschillende soortgroepen atlassen, het internet en rapporten geraadpleegd.

Figuur 3. Een impressie van het plangebied rond de geplande onderdoorgang.

3.3. Veldbezoek

Het veldbezoek aan de plek van de geplande onderdoorgang heeft plaatsgevonden op 20 september 2012. Het was rond de 15 graden Celsius, bewolkt, met max. windkracht 3 (ZW). Ten tijde van het veldbezoek is de huidige overgang met het bijbehorende groen en de directe omgeving tot 10 meter rondom de overgang-varianten onderzocht op het voorkomen van planten- en diersoorten. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied kan herbergen in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

3.4. Uitwerking en rapportage

Aan de hand van literatuurgegevens en het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de voorgenomen ingreep op deze natuurwaarden.

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebieds- en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

Oriëntatiefase toets Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming)

Voorliggend onderzoek beschrijft de oriëntatiefase van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet. In een oriënterend onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in de nabijheid van een gebied beschermt volgens de natuurbeschermingswet 1998 (bv. Natura 2000)? Of ligt er een Natura2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, waardoor externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie?
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten?
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats?

c. significant negatief zijn voor het realiseren van de
instandhoudingsdoelstellingen?

Hieruit volgt of er een vergunning op de natuurbeschermingswet is vereist. Het wel of niet afgeven van een vergunning wordt beoordeeld door middel van een verstorings- of verslechteringstoets of een passende beoordeling.

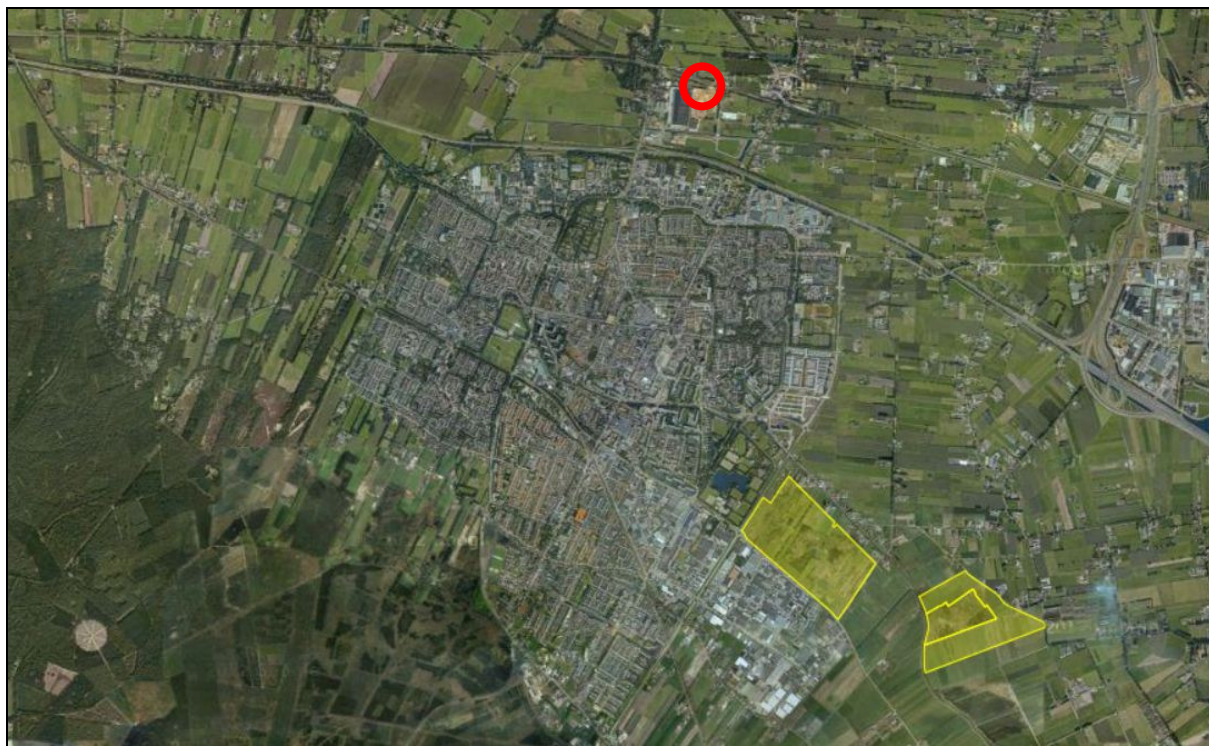
4. Resultaten: Ecologische waarden en effectbepaling

De werkzaamheden die worden uitgevoerd kunnen zowel effect hebben op beschermde gebieden als op beschermde soorten. Aan de hand van de literatuurgegevens en het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze natuurwaarden.

4.1. Gebiedsbescherming

4.1.1. Natura 2000

Geen van de in Nederland voorkomende Natura-2000 gebieden ligt op minder dan drie kilometer ten opzichte van het plangebied. Het dichtstbijzijnde Natura-gebied is het Binnenveld, op circa vier kilometer. Dit blauwgraslandreservaat is overigens nog niet definitief aangewezen.

Figuur 4. De ligging van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied 'Binnenveld'.

De effectenbeoordeling

Het aanleggen van de onderdoorgang zal gezien de aard, de relatieve kleinschaligheid en de afstand tot enig Natura 2000-gebied geen negatieve effecten erop hebben.

4.1.2. EHS

In de omgeving van het plangebied bevinden zich onderdelen van de EHS. De dichtstbijzijnde EHS-gebieden liggen op zo'n 500 meter (fig. 5).

Figuur 5. De ligging van de EHS (groen) ten opzichte van het plangebied.

De effectenbeoordeling

Gezien de relatief beperkte omvang van de ingreep welke bovendien buiten de EHS plaatsvindt zal het EHS gebied niet worden aangetast. De EHS zal op generlei wijze invloed ondervinden van de aanleg; er zal geen negatief effect optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden ervan. Ook zal door de ingreep de samenhang van het EHS gebied niet worden aangetast.

4.1.3. Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is het Meeuwenkampje (8ha). Dit ligt hemelsbreed op ca. 1 km van het plangebied (fig. 6). Het gebied bestaat uit schraalgrasland en moeras met een hoge botanische waarde.

Het dichtstbijzijnde Wetland (Wolderwijd en Nulder nauw) ligt op ruim 30 km afstand.

Figuur 6. De ligging van Beschermd Natuurmonument het Meeuwenkampje (oranje).

De effectenbeoordeling

Gezien de relatief grote afstanden zal de (beperkte) ingreep geen effecten hebben op een Beschermd Natuurmonument of op een Wetland. Een gevolg van de aanleg van de onderdoorgang zal waarschijnlijk zijn dat de intensiteit van het autoverkeer op de Nieuweweg-Noord omlaag zal gaan wat aangaande verstoringen op dieren alleen maar gunstiger is voor het Meeuwenkampje. Verder is het botanisch interessante Meeuwenkampje met name zo bijzonder door de kwel afkomstig van de Utrechtse heuvelrug. Mogelijk dat er hydrologische effecten zullen zijn; dit ligt echter buiten het kader van dit onderzoek. Verwachte effecten zullen klein zijn maar dit kan enkel door een hydrologische studie worden bepaald.

4.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)

4.2.1. Flora

Tijdens het veldbezoek aan de huidige overgang waren algemene plantensoorten zoals watergentiaan, riet, gewone lisdodde, paardenbloem, bijvoet, boerenwormkruid, Canadese fijnstraal, akkerdistel, harig wilgenroosje, kattenstaart, brandnetel en zuring (sp.) aanwezig. Langs het spoor aan zowel noord als zuidkant, ten westen van de huidige overgang, werd grasklokje aangetroffen, een licht beschermde soort (fig. 7).

Fig 7. Grasklokjes langs het spoor.

Conclusie

Rond de plek van de toekomstige onderdoorgang zijn geen middel- of zwaar beschermde planten aangetroffen. Wel grasklokje, dit is een lichtbeschermde soort waarbij in het geval van een ruimtelijke ingreep geen ontheffing noodzakelijk is.

4.2.2. Zoogdieren

In het plangebied of in de directe omgeving kunnen enkele algemene soorten zoals egel, konijn, mol, spitsmuizen en muizen voorkomen (Broekhuizen *et al.*, 1992; www.zoogdieratlas.nl, www.waarneming.nl). Van de zwaarder beschermde muizensoorten (waterspitsmuis en noordse woelmuis) zijn er van de waterspitsmuis waarnemingen gedaan in de buurt van Veenendaal in de afgelopen vijf jaren (www.zoogdieratlas.nl). Binnen het plangebied is de watergang rondom het DPD bedrijf in potentie geschikt als biotoop van waterspitsmuis.

Voor wat betreft de vleermuizen kunnen de volgende soorten in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis (Limpens *et al.*, 1997; www.zoogdieratlas.nl).

Er zijn enkel verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen in de woning (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis). Bomen binnen het plangebied hebben geen mogelijkheid tot bewoning (geen holten of loshangende schors). Eventueel aanwezige vliegroutes langs het spoor of langs de Klompsteeg zullen door de aanleg van de tunnel niet worden aangetast; spoor en weg blijven intact. De bomengroep op het erf en langs het spoor maken geen onderdeel uit van een lange bomenrij, maar is een op zich staande groep. Verwijdering van deze groep leidt daarmee niet tot onderbreking van een mogelijk vliegroute-begeleidende landschapselement.

Conclusie

De watergang rond het DPD bedrijf is geschikt als biotoop voor waterspitsmuis. Bij de aanleg van een nieuwe toegangsweg tot de onderdoorgang zal er aantasting van dit water en/of de oever plaatsvinden. Daarmee is er sprake van een aantasting van het biotoop. Nader onderzoek zal daarom de aanwezigheid van deze muizensoort moeten aantonen.

In de woning, welke bij variant 2 verwijderd zal worden, zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Mocht er gekozen worden voor deze variant dan zal onderzocht moeten worden of er daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn.

4.2.3. Vogels

In het plangebied en in de directe omgeving ervan komen algemene en zeldzamere broedvogels voor. Zo zijn tijdens het veldbezoek o.a. zwartkop, merel, roodborst, boomkruiper, zwarte kraai, meerkoet, wilde eend en gaai waargenomen. Een groepje van circa twintig huismussen bevond zich in een struik westelijk van het Carwash Service Center. Even later vloog de groep westwaarts. Het is niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied er huismussen broeden. Er is hier geen broedgelegenheid. Het gebied met hier en daar ruigte vegetatie en kleine struikjes zal eerder nu en dan dienst doen als foerageerplaats. Tijdens het bezoek werd een dode kerkuil gevonden in de noordelijke berm van het spoor, ter hoogte van de woning (fig. 8). Het adulte dier was nog niet lang dood. Waarschijnlijk is het dier door een trein geraakt. Mogelijk dat in de open schuur of andere gebouwen op het naastgelegen erf uilen verblijven. Ook huismussen kunnen op dit erf voorkomen. Bij verwijdering van deze gebouwen zal nader onderzoek moeten uitwijzen of er daadwerkelijk uilen en / of huismussen huizen.

Figuur 8. Een dode kerkuil langs het spoor.

Er wordt geen ontheffing verleend voor broedende vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Conclusie

Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen om worden uitgevoerd, dan zijn er geen negatieve effecten te verwachten voor algemene broedvogels. Er zijn mogelijk vogels met een jaarrond beschermd nest te verwachten in het plangebied. Er kunnen steen- en kerkuil voorkomen in de schuur en / of bijgebouwen aan de Heiveldweg. Bij variant 2 zal nader onderzoek de aanwezigheid moeten aantonen of uitsluiten.

4.2.4. *Amfibieën, reptielen en vissen*

In de omgeving (tot 5 km) komen algemene amfibieënsoorten zoals de bruine kikker, kleine watersalamander, gewone pad, bastaardkikker, poelkikker en meerkikker (tabel 1 Ff-wet) voor, maar ook de rugstreeppad (tabel 3) (Creemers en van Delft, 2009, www.waarneming.nl, www.telmeel.nl). Mogelijk beschermde vissoorten die op basis van verspreiding aangetroffen zouden kunnen worden zijn kleine modderkruiper (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3). De watergangen binnen het plangebied zijn in principe geschikt voor deze vissoorten. Effecten door aanpassing van de oever of het verkleinen van het wateroppervlak door de aanleg van de weg heeft op de visstand echter nauwelijks effect, er blijft in de omgeving in ruime mate geschikt biotoop intact. Tijdens het veldbezoek op 20 september zijn in de watergangen binnen het plangebied tiendoornige stekelbaars en rietvoorn aangetroffen.

Figuur 7. Rietvoorn is aangetroffen in de watergangen.

Verder werden bastaardkikker, gewone pad en bruine kikker waargenomen. Mogelijk dat poelkikker en rugstreeppad in de waterpartijen in het plangebied een voortplantingsplek hebben gevonden. Aanpassing van de oever zal negatieve effecten tot gevolg hebben. Nader onderzoek zal moet uitwijzen of deze twee soorten aanwezig zijn.

Reptielen worden niet verwacht, zij komen naar verwachting niet voor in het enerzijds sterk verruigde, anderzijds dichtbebouwde plangebied. Ringslangwaarnemingen zijn bekend uit omgeving. Negatieve effecten op de eventueel aanwezige maar mobiele ringlang zijn niet te verwachten.

Conclusie

Er zijn in noordelijke sloot rondom de overgang tijdens de veldronde licht beschermde amfibieën waargenomen: bruine kikker, bastaardkikker en gewone pad. In alle watergangen is vis aangetroffen. Mogelijk aanwezige kleine modderkruiper en bittervoorn zullen niet worden aangetast door de aanleg van de onderdoorgang. Poelkikker en rugstreeppad zijn mogelijk ook aanwezig in het plangebied en aantasting van oevers heeft negatieve effecten op deze soorten. Om de aanwezigheid vast te stellen is nader onderzoek noodzakelijk. Negatieve effecten op potentieel aanwezige ringslang worden niet verwacht.

4.2.5. *Ongewervelde diersoorten*

Het is niet te verwachten dat er beschermde ongewervelde soorten in het plangebied voorkomen. Voor de meeste beschermde vlinders, libellen en keversoorten zijn er in binnen het plangebied geen geschikte habitats (heide, veengebieden en bloemrijke gebieden) aanwezig.

Conclusie

In het plangebied zijn geen geschikte habitats aanwezig voor beschermde ongewervelde soorten, hierdoor ontstaan geen negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten.

5. Conclusies en advies

Aan de hand van het voorgaande zijn een aantal conclusies te trekken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

5.1. Conclusies voor wat betreft de vergunningen en ontheffingen

Gebiedsbescherming

Gezien de kleinschalige ingreep en de afstand tot enig Natura 2000-gebied zal geen ervan worden aangetast of verstoord. Hierom is er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

De werkzaamheden zullen gezien de afstand tot de EHS gebieden geen negatief effect erop hebben. De EHS gebieden zullen hun functies niet verliezen door de ingreep.

Wetlands en Beschermde Natuurmonumenten liggen op dermate grote afstand dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Mogelijke hydrologische effecten op het Meeuwenkampje zijn niet uit te sluiten maar vallen buiten het kader van dit onderzoek.

Soortbescherming

In het plangebied is het grasklokje, een licht beschermde plantensoort in de spoorberm aangetroffen. Ook zijn er binnen de begrenzing van de onderdoorgang-varianten drie licht beschermde amfibieënsoorten waargenomen: bruine kikker, gewone pad en bastaardkikker. Zwaarder beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Wel geldt de zorgplicht.

Mogelijk zijn in het gebied van de geplande onderdoorgang de beschermde vissoorten bittervoorn en kleine modderkruiper aanwezig. Negatieve effecten door de ingreep worden niet verwacht. Ook de rugstreeppad en de poelkikker kunnen aanwezig zijn. Negatieve effecten zijn niet uit te sluiten. Om dit vast stellen is nader onderzoek naar deze amfibieënsoorten noodzakelijk.

Het plangebied kan mogelijk een leefgebied bieden voor waterspitsmuis. De watergangen zijn in potentie geschikt voor deze beschermde muizensoort. Aanpassing van de oever door de verbetering van de Voorpoort zal negatieve gevolgen hebben bij aanwezigheid van deze soort. Nader onderzoek moet uitwijzen of de waterspitsmuis ook inderdaad in de watergangen leeft

Er kunnen in de woning langs de Heiveldweg vleermuizen voorkomen. In geval van sloop (variant 2) zal uit nader onderzoek moeten blijken of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de woning.

In het plangebied komen algemene broedvogels voor. Een dode kerkuil is gevonden nabij het huis aan de Heiveldweg. Er zullen zich mogelijk vaste verblijfplaatsen van steenuil, kerkuil of huismus in de open schuur of op het erf aan de Heiveldweg bevinden. Wanneer gekozen wordt voor variant 2 zal nader onderzoek naar de uilensoorten en de huismus plaats moeten vinden.

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten, hierom hoeft voor deze soortgroep geen nader onderzoek te worden uitgevoerd.

5.2. *Advies*

Het advies is om bij variant 2 nader onderzoek te laten doen naar vleermuizen, huismussen en uilen rondom de woning aan de Heiveldweg. Verder wordt geadviseerd ongeacht de gekozen variant nader onderzoek te doen naar waterspitsmuis, poelkikker en rugstreeppad.

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van algemeen voorkomende broedvogels in het plangebied is het advies de werkzaamheden buiten het broedseizoen om uit te voeren. Er zijn geen datumgrenzen voor het broedseizoen maar globaal kan voor hiervoor de periode van 15 maart tot en met 15 juli worden aangehouden.

Te allen tijde geldt de zorgplicht; een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Literatuur

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
 - Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
 - Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaalhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey. Nederland, Leiden.
 - Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij Utrecht.
 - Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
 - Vogelbescherming Nederland 2004. Rode Lijst Nederlandse broedvogels.
-
- www.floron.nl
 - www.libellennet.nl
 - www.rijksoverheid.nl
 - www.steenuil.nl
 - www.telmee.nl
 - www.waarneming.nl
 - www.vlindernet.nl
 - www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 3: Quickscan Ekoza spooronderdoorgang Nieuweweg-Noord

Quickscan Flora en fauna

Langzaam Verkeer onderdoorgang Nieuweweg-Noord, Veenendaal

Elkoza
Elkoza

Ecologisch onderzoek en advies

Arnhem, 28 september 2012

Colofon

Titel : Quicksan Flora en fauna
Subtitel : Langzaam Verkeer onderdoorgang, Nieuweweg-Noord, Veenendaal

Projectnummer : 12.097b
Datum : 28 september 2012

Veldonderzoek : E.W.A. Janssen
Auteur(s) : E.W.A. Janssen

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : Prorail
Contactpersoon : G. van den Enden

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Tivolilaan 205
Postbus 2
6800 AA Arnhem

T: 026-8454583
info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

In opdracht van

ProRail

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1. ACHTERGROND	4
1.2. VOORGENOMEN INGREEP	4
1.3. DOELSTELLING	4
1.4. LEESWIJZER	4
2. WETTELIJK KADER.....	5
2.1. FLORA- EN FAUNAWET	5
2.2. NATUURBESCHERMINGSWET 1998.....	7
2.3. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	8
3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE.....	9
3.1. GEBIEDSBESCHRIJVING	9
3.2. DE INGREEP.....	12
3.3. LITERATUURSTUDIE	12
3.4. VELDBEZOEK	12
3.5. UITWERKING EN RAPPORTAGE.....	13
4. RESULTATEN: ECOLOGISCHE WAARDEN EN EFFECTBEPALING	14
4.1. GEBIEDSBESCHERMING	14
4.1.1. Natura 2000.....	14
4.1.2. EHS.....	15
4.1.3. Beschermde Natuemonumenten en Wetlands	16
4.2. SOORTBESCHERMING (FLORA- EN FAUNAWET)	17
4.2.1. Flora	17
4.2.2. Zoogdieren.....	17
4.2.3. Vogels	18
4.2.4. Amfibieën, reptielen en vissen.....	18
4.2.5. Ongewervelde diersoorten	19
5. CONCLUSIES EN ADVIES.....	20
5.1. CONCLUSIES VOOR WAT BETREFT DE VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN	20
5.2. ADVIES.....	21
LITERATUUR.....	22

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Er zal mogelijk een Langzaam Verkeer onderdoorgang worden aangelegd onder het spoor bij Veenendaal (U) in de bocht van de Nieuweg-Noord naar de Klompersteeg. In het kader van de Flora- en faunawet is het van belang om inzichtelijk te krijgen of er op en in de directe omgeving van deze locatie beschermde planten- en of diersoorten voorkomen. Dit om te na te gaan of er een ontheffing nodig is voor de werkzaamheden. Tevens is onderzocht of er in verband met de Natuurbeschermingswet beschermde natuurgebieden in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn.

1.2. Voorgenomen ingreep

Er zal mogelijk een onderdoorgang voor langzaam verkeer aangelegd worden onder het treinspoor nabij de overgang van de Klompersteeg naar de Nieuweg-Noord te Veenendaal. Er is ook sprake van een alternatieve onderdoorgang voor snel - en langzaam verkeer (combi-tunnel, inclusief fietspad) een vijfhonderd meter oostelijker. De quick-scan hiervoor is op dezelfde dag uitgevoerd (zie Ekoza rapport 12.097a). Er zijn twee varianten op de in dit rapport behandelde LV-onderdoorgang; in paragraaf 3.3. wordt hier aandacht aan besteed.

1.3. Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om een beoordeling te geven van de huidige aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten in het plangebied. Tevens is een indicatie gegeven van de te verwachten effecten op de beschermde soorten en gebieden door de ingreep in het plangebied.

1.4. Leeswijzer

Voorliggende rapportage gaat in op de toetsing aan de beschermde natuurwaarden voor de aanleg van een spooronderdoorgang nabij Veenendaal, Nieuweg Noord. In hoofdstuk 2 is het wettelijke kader beschreven. In hoofdstuk 3 is de gebiedsbeschrijving en de gebruikte methode beschreven. In hoofdstuk 4 staan de resultaten van de soort- en gebiedsbescherming beschreven. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en adviezen gegeven.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet.

2.1. Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) is omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hierdoor is een groot aantal planten- en diersoorten beschermd. Het uitgangspunt van de wet is een 'nee, tenzij' principe. Dit houdt in dat er in principe geen handelingen mogen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor beschermde soorten. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

Artikel 2: 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen nog ontheffing verkregen worden voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Voor vogels kan alleen nog ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Dit houdt in dat ook geen ontheffing meer aangevraagd kan worden op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

2.2. *Natuurbeschermingswet 1998*

In Nederland is de gebiedsbescherming geregeld in de Natuurbeschermingswet. Gebieden die worden aangewezen en beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet zijn:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden),
- Beschermde Natuurmonumenten en
- Wetlands.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat activiteiten en of projecten die de kwaliteit van een habitat kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op een soort, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Tevens moeten de plannen worden getoetst op welke potentiële effecten zij kunnen hebben op de omliggende Natura 2000-gebieden.

Activiteiten en of projecten, zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaatsvindt, negatieve gevolgen kan hebben voor een in de buurt gelegen Natura 2000-gebied, dan moet dit ook worden beoordeeld. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een activiteit of een project op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere activiteiten of projecten wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

Het bevoegd gezag voor de verlening van de Natuurbeschermingswetvergunning is Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het Natura 2000-gebied ligt.

Er zijn een drietal situaties mogelijk:

- *Zeker geen negatief effect*
Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.
- *Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect*
Verslechterings- en verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- *Kans op een significant negatief effect.*
Passende beoordeling (zwaardere procedure), afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Aan deze vergunning zullen voorschriften en beperkingen, bijv. compensatie, verbonden zijn.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3. *Ecologische Hoofdstructuur*

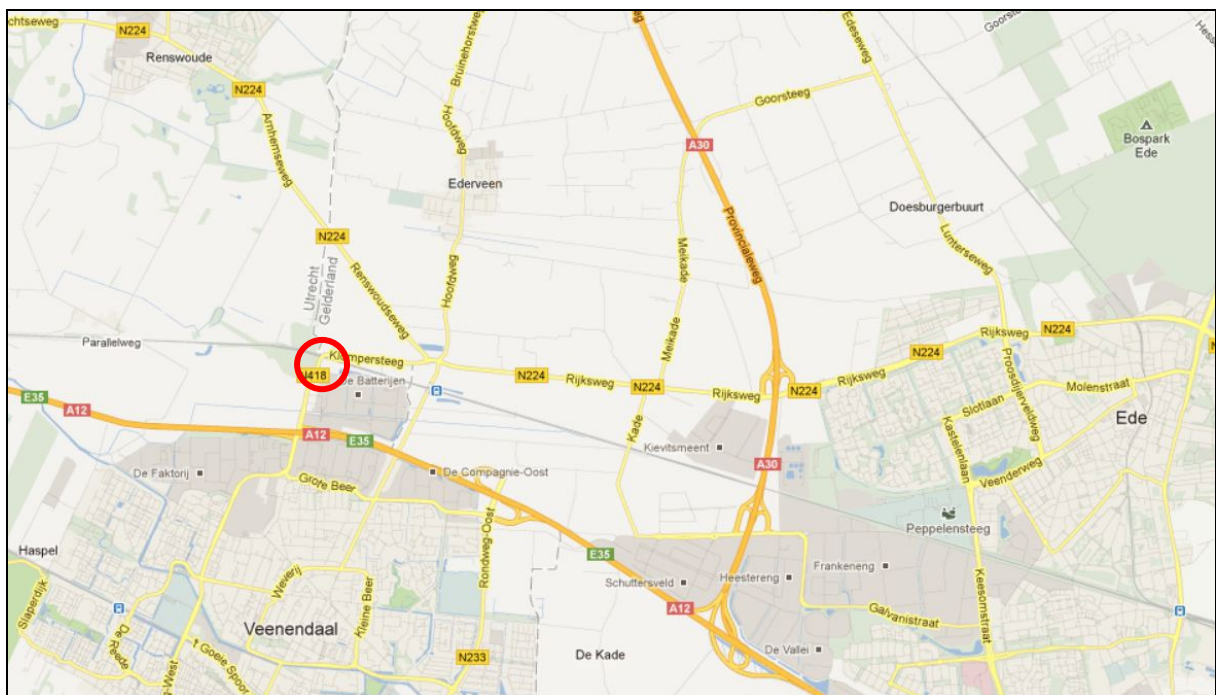
Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden, de beschermde natuurmonumenten en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd.

Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging en de uitvoering van bepaalde plannen niet mogelijk zijn als daarmee de wezenlijke kenmerken of natuurwaarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer moet onderzoek laten verrichten, om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast.

3. Gebiedsbeschrijving en methode

3.1. Gebiedsbeschrijving

Veenendaal is een plaats en gemeente in het zuidoosten van de provincie Utrecht met zo'n 60.000 inwoners. Het is gelegen aan de A12 tussen Utrecht en Arnhem. De N233 verbindt Veenendaal via de Rijnbrug bij Rhenen met de A15. Door de centrale ligging in Nederland, met toegang tot belangrijke hoofdwegen, is Veenendaal rijk aan bedrijven. In en rond Veenendaal liggen drie treinstations, waarvan eentje in het naastgelegen dorp De Klomp. Het plangebied bevindt zich in de meest westelijke bocht van de Klompersteeg waar deze overgaat in de Nieuweweg-Noord (fig. 1 t/m 4). Ten westen van deze bocht ligt een bosrijk gebied, met Fort aan de Buursteeg, welke momenteel zoveel mogelijk wordt hersteld. Een camping is daarvoor reeds geruimd. Ten oosten van de bocht ligt de relatief drukke Klompersteeg met aan de noordzijde een droge sloot en aan de zuidzijde woningen. Deze bebouwing blijft aanwezig ten oosten van de Nieuweweg-Noord (fig. 3).

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Figuur 2. Het plangebied (geel) in meer detail.

Figuur 3. Een impressie van het plangebied rond de geplande LV-onderdoorgang.

3.2. De ingreep

Er zal mogelijk een onderdoorgang voor langzaam verkeer (fietsers, bromfietzers) worden gecreëerd ter hoogte van de overgang van de Nieuweweg Noord en de Klompersteeg. Hiervoor zijn twee varianten bedacht: de haakse en de schuine onderdoorgang. Deze zijn in figuur 4 weergegeven.

Figuur 4. De twee varianten op de LV onderdoorgang.

3.3. Literatuurstudie

Voor de literatuurstudie zijn er voor de verschillende soortgroepen atlanten, het internet en rapporten geraadpleegd.

3.4. Veldbezoek

Het veldbezoek aan de plek van de geplande onderdoorgang heeft plaatsgevonden op 20 september 2012. Het was rond de 15 graden Celsius, bewolkt, met max. windkracht 3 (ZW). Ten tijde van het veldbezoek is de huidige bocht met het bijbehorende groen en de directe omgeving tot 10 meter rondom de twee overgang varianten onderzocht op het voorkomen van planten- en diersoorten. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke

waarden die het gebied kan herbergen in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc.).

3.5. *Uitwerking en rapportage*

Aan de hand van literatuurgegevens en het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de voorgenomen ingreep op deze natuurwaarden.

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebieds- en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn.

Oriëntatiefase toets Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming)

Voorliggend onderzoek beschrijft de oriëntatiefase van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet. In een oriënterend onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in de nabijheid van een gebied beschermt volgens de natuurbeschermingswet 1998 (bv. Natura 2000)? Of ligt er een Natura2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, waardoor externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie?
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten?
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats?
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen?

Hieruit volgt of er een vergunning op de natuurbeschermingswet is vereist. Het wel of niet afgeven van een vergunning wordt beoordeeld door middel van een verstorings- of verslechteringstoets of een passende beoordeling.

4. Resultaten: Ecologische waarden en effectbepaling

De werkzaamheden die worden uitgevoerd kunnen zowel effect hebben op beschermde gebieden als op beschermde soorten. Aan de hand van de literatuurgegevens en het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze natuurwaarden.

4.1. Gebiedsbescherming

4.1.1. Natura 2000

Geen van de in Nederland voorkomende Natura-2000 gebieden ligt dichterbij dan drie kilometer ten opzichte van het plangebied. Het dichtstbijzijnde Natura-gebied is het Binnenveld, op ruim 4 km. Dit blauwgraslandreservaat is overigens nog niet definitief aangewezen.

Figuur 5. De ligging van het dichtstbijzijnde Natura 200 gebied 'Binnenveld'.

De effectenbeoordeling

Het aanleggen van de onderdoorgang zal gezien de aard, de relatieve kleinschaligheid en de afstand tot enig Natura 2000-gebied geen negatieve effecten erop hebben.

4.1.2. EHS

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich onderdelen van de EHS. De dichtstbijzijnde EHS-gebieden raken met een punt het plangebied (fig. 6).

Figuur 6. De ligging van de EHS ten opzichte van het plangebied.

De effectenbeoordeling

Gezien de relatief beperkte omvang van de ingreep welke hoogstwaarschijnlijk bij de schuine variant (nog net) buiten de EHS plaatsvindt zal het EHS gebied niet of in verwaarloosbare mate worden aangetast. De EHS zal op nihil wijze invloed ondervinden van de aanleg; er zal geen negatief effect optreden op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Ook zal door de ingreep de samenhang van het EHS gebied niet worden aangetast.

4.1.3. Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is het Meeuwenkampje (8ha). Dit ligt hemelsbreed op zo'n 550 meter van het plangebied (fig. 7). Het gebied bestaat uit schraalgrasland en moeras met een hoge botanische waarde.

Het dichtstbijzijnde Wetland (Wolderwijd en Nulderauw) ligt op ruim 30 km afstand.

Figuur 7. De ligging van Beschermde Natuurmonument het Meeuwenkampje (oranje).

De effectenbeoordeling

Gezien de relatief grote afstanden zal de (beperkte) ingreep geen effecten hebben op een Beschermde Natuurmonument of op een Wetland. Het betreft hier een onderdoorgang voor langzaam verkeer, met name fietsers die het bestaande fietspad in noord- / zuidelijke richting blijven volgen. Het Meeuwenkampje is met name door de kwel vanaf de Utrechtse heuvelrug botanisch bijzonder. Hoe de aanleg van de LV-onderdoorgang de lokale hydrologie zal beïnvloeden is onbekend. Op voorhand zijn geen effecten te verwachten maar een hydrologische studie kan hierover zekerheid verschaffen.

4.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)

4.2.1. Flora

Tijdens het veldbezoek aan de huidige overgang waren algemene plantensoorten zoals riet, gewone lisdodde, paardenbloem, reuzenbalsemien, akkerdistel, harig wilgenroosje, beklierde basterdwederik, brandnetel, hop, zwaluwtong en zuring (sp.) aanwezig langs het noordelijke deel van het spoor rond de voormalige camping. In de omgeving zijn uit het Meeuwenkampje bijzonder plantensoorten bekend zoals enkele orchideeënsoorten (o.a. gevlekte, riet- en welriekende nachtorchis), spaanse ruiter, waterdrieblad, kleine zonnedauw en klokjesgentiaan). Er zijn binnen of in de directe omgeving van het plangebied echter geen beschermde soorten aangetroffen tijdens de veldronde. Mogelijk dat in andere jaargetijden het licht beschermde grasklokje aanwezig is in de spoorberm, aangezien deze enkele honderden meters oostelijk ook is aangetroffen. Verder worden er geen beschermde soorten verwacht binnen het plangebied.

Conclusie

Rond de plek van de toekomstige onderdoorgang zijn geen middel- of zwaar beschermde planten aangetroffen. Het licht beschermde grasklokje zou in andere jaargetijden voor kunnen komen in het gras langs het spoor.

4.2.2. Zoogdieren

In het plangebied of in de directe omgeving kunnen enkele algemene soorten zoals egel, konijn, mol, spitsmuizen en muizen voorkomen (Broekhuizen *et al.*, 1992; www.zoogdieratlas.nl, www.waarneming.nl). Van de zwaarder beschermde muizensoorten (waterspitsmuis en noordse woelmuis) zijn er van de waterspitsmuis waarnemingen gedaan in de buurt van Veenendaal in de afgelopen twintig jaren (www.zoogdieratlas.nl, www.waarneming.nl, www.telmee.nl). Deze aan watergebonden muis wordt echter niet verwacht binnen het plangebied. Er zijn geen sloten met water en het poeltje op de plaats van het voormalige camping terrein is te ondiep en te klein.

Voor wat betreft de vleermuizen kunnen de volgende soorten in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, baard / brandt's vleermuis en rosse vleermuis (Limpens *et al.*, 1997; www.zoogdieratlas.nl). Er zijn geen verblijfsmogelijkheden binnen het plangebied voor vleermuizen. Het betreft een terrein met verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen in het bos langs de Nieuweweg-Noord en in de woningen / gebouwen. Dit bos en de gebouwen zullen onaangetast blijven door de ingreep. Enkele dunne bomen langs de parkeerplaats op de kruising van de Schalm en de Klompersteeg zijn niet geschikt als verblijfplaats. Ze bevatten geen holtten of loszittende bast. Langs het huidige fietspad ten noorden van het spoor staan enkele voor vleermuizen mogelijk interessante eiken maar ook deze bevatten geen geschikte verblijfplaatsen. Ook langs de Nieuweweg-Noord staan eiken en een grote beuk waarlangs de nieuwe doorgang zal worden gelegd. Ook deze eiken bevatten geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen (of jaarrond beschermde vogelnesten). De beuk bij de ingang van het kerkhof was te groot en onoverzichtelijk om hier uitsluitel te geven over aan- of afwezigheid van beschermde verblijfplaatsen. Hoogstwaarschijnlijk blijft deze beuk echter behouden.

Mogelijk dat de bosrand langs het spoor dient als vliegroute. Het spoor en de bosrand zullen tijdens en na de ingreep ongewijzigd blijven en dus geen invloed hebben op vliegroutes. De werkzaamheden zullen naar alle verwachting niet 's nachts plaatsvinden en verstoring door extra licht of geluid tijdens de werkzaamheden zijn daarmee niet aan de orde. Na de ingreep zal de situatie dermate weinig veranderd zijn dat ook dan negatieve effecten voor vleermuizen niet zijn te verwachten.

Conclusie

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor (middel)zwaarbeschermd zoogdieren. Negatieve effecten op o.a. vleermuizen worden niet verwacht mits overdag wordt gewerkt.

4.2.3. Vogels

In het plangebied en in de directe omgeving ervan komen algemene en zeldzamere broedvogels voor. Zo werden drie waterhoentjes, enkele meerkoeten en een paartje wilde eenden aangetroffen op het poeltje van de voormalige camping en waren in de omgeving diverse zangvogels aanwezig zoals o.a. putter, zwartkop, merel, koolmees, boomkruiper, witte kwikstaart, huismus, zwarte kraai en roodborst. Een nest binnen het plangebied. Het plangebied biedt tenslotte geen nestgelegenheid voor vogels met een jaarrond beschermd nest zoals bv. uilen of roofvogels.

Er wordt geen ontheffing verleend voor broedende vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Conclusie

Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen om worden uitgevoerd, dan zijn er geen negatieve effecten te verwachten voor algemene broedvogels. Er zijn geen vogels met een jaarrond beschermd nest te verwachten in het plangebied.

4.2.4. Amfibieën, reptielen en vissen

In de omgeving (tot 5 km) komen algemene amfibieënsoorten zoals de bruine kikker, kleine watersalamander, gewone pad, bastaardkikker en meerkikker (tabel 1 Ff-wet) voor, maar ook de rugstreeppad (tabel 3) (Creemers en van Delft, 2009; NDFF-databank; www.telmee.nl, www.waarneming.nl). Mogelijk beschermde vissoorten die aangetroffen zouden kunnen worden zijn kleine modderkruiper (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3). Reptielen zoals levendbarende hagedis, zandhagedis, hazelworm en ringslang komen eveneens in de omgeving voor. Binnen het plangebied zou levendbarende hagedis langs het spoor kunnen voorkomen, echter wordt deze niet verwacht rond deze drukke spoorwegovergang. Binnen het plangebied zijn verder geen watervoerende sloten voor vissen en amfibieën aanwezig. Tijdens het veldbezoek is een jonge bruine kikker aangetroffen. Voortplantingswater van amfibieën wordt echter niet aangetast door de ingreep.

Conclusie

Er zijn geen waterlichamen binnen het plangebied en daarmee ook geen (voorplantings)biotoop van vissen of amfibieën. Negatieve effecten op deze soortgroepen zijn hiermee niet aanwezig. Reptielen worden in dit relatief kleine gebied rond een drukke spoorovergang niet verwacht.

4.2.5. Ongewervelde diersoorten

Het is niet te verwachten dat er beschermde ongewervelde soorten in het plangebied voorkomen. Voor de meeste beschermde vlinders, libellen en keversoorten zijn er in binnen het plangebied geen geschikte habitats (heide, veengebieden en bloemrijke gebieden) aanwezig.

Conclusie

In het plangebied zijn geen geschikte habitats aanwezig voor beschermde ongewervelde soorten, hierdoor ontstaan geen negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten.

5. Conclusies en advies

Aan de hand van het voorgaande zijn een aantal conclusies te trekken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

5.1. Conclusies voor wat betreft de vergunningen en ontheffingen

Gebiedsbescherming

Gezien de kleinschalige ingreep en de afstand tot enig Natura 2000-gebied zal geen ervan worden aangetast of verstoord. Hierom is er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

De werkzaamheden zullen ondanks de geringe afstand tot de EHS geen negatief effect erop hebben. De EHS gebieden zullen hun functies niet verliezen door de ingreep.

Wetlands en Beschermde Natuurmonumenten liggen op dermate grote afstand dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Het meest dichtstbijzijnde BN is het Meeuwenkampje, mede door de kwel een botanisch waardevol gebied. Hydrologische gevolgen door de ingreep worden niet verwacht maar kunnen pas uitgesloten worden door hydrologisch onderzoek.

Soortbescherming

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen middel - of zwaarbeschermd plantensoort waargenomen of te verwachten. Mogelijk dat andere jaargetijden in de grasberm langs het spoor het lichtbeschermd grasklokje voorkomt. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Wel geldt de zorgplicht.

Zwaarder beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden niet verwacht.

Het plangebied is door de afwezigheid van water niet geschikt voor vissen en amfibieën. Reptielen worden niet verwacht in dit relatief drukke kleine gebied.

Het plangebied is op de dikke beuk bij het kerkhofje naar verwachting niet van belang als verblijfplaats voor beschermde zoogdieren, zoals vleermuizen. De grote beuk kan verblijfplaatsen bevatten en bij kap dient vooraf eerst een boominspectie uitgevoerd te worden. Effecten op vliegroutes zijn niet te verwachten mits overdag wordt gewerkt.

In het plangebied komen algemene broedvogels voor. Er zullen zich echter geen jaarrond beschermde nesten / hollen in het plangebied bevinden (bv. van huismus, roofvogels, uilen). Tijdens het broedseizoen zijn er mogelijk vogelnesten in de bomen en struiken aanwezig in het plangebied waar men rekening mee dient te houden.

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten, hierom hoeft voor deze soortgroep geen nader onderzoek te worden uitgevoerd.

5.2. *Advies*

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van algemeen voorkomende broedvogels in het plangebied is het advies de werkzaamheden buiten het broedseizoen om uit te voeren. Er zijn geen datumgrenzen voor het broedseizoen maar globaal kan voor hiervoor de periode van 15 maart tot en met 15 juli worden aangehouden.

Bij kap van de grote beuk bij het kerkhof aan de Nieuweweg-Noord wordt geadviseerd een inspectie te laten uitvoeren naar mogelijk aanwezige vleermuisverblijven in deze boom.

Door de mogelijkheid dat er hydrologische veranderingen ontstaan door de onderdoorgang, is er een kleine kans op verandering in kwelstromen naar het Meeuwenkampje. Geadviseerd wordt om een hydroloog deze effecten te laten onderzoeken.

Ten allen tijde geldt de zorgplicht; een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Literatuur

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaalhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey. Nederland, Leiden.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij Utrecht.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Vogelbescherming Nederland 2004. Rode Lijst Nederlandse broedvogels.

- www.floron.nl
- www.libellennet.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.steenuil.nl
- www.telmee.nl
- www.waarneming.nl
- www.vlindernet.nl
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 4: VZZ Beoordeling geschiktheid voor waterspitsmuis

Onderzoek

Beoordeling geschiktheid voor waterspitsmuis van
oever watergang, bedrijventerrein Veenendaal

D.L. Bekker; 7 juli 2014

Notitie Zoogdierverseniging N2014013

Inleiding

Aan de noordzijde van het bedrijventerrein De Batterijen in Veenendaal is een onderdoorgang onder het spoor gepland. Ter hoogte van de rode cirkel in onderstaande figuur zal de rechter oever worden aangetast. Een quickscan moet antwoord geven op de vraag of deze oever geschikt is voor de waterspitsmuis. De rest van de watergang blijft intact.

Het plangebied in Veenendaal, met binnen de rode cirkel de watergang met de door de werkzaamheden beïnvloede rechter oever. Luchtfoto ondergrond: © Google Earth.

Movares Nederland B.V. heeft het Bureau van de Zoogdierverseniging opdracht gegeven een bezoek te brengen aan het plangebied en te beoordelen of de genoemde oever geschikt is als leefgebied voor de waterspitsmuis.

Het veldbezoek en de beoordeling vonden plaats op 2 juli 2014 en werden uitgevoerd door de auteur: drs. D.L. Bekker, senior projectmedewerker van het team Onderzoek en Advies van het Bureau van de Zoogdierverseniging; onder andere deskundige op het gebied van de waterspitsmuis.

Methode

In het kader van de Flora- en faunawet dient voorafgaand aan werkzaamheden onderzoek plaats te vinden naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna op de locaties van deze werkzaamheden. In dit geval gaat het specifiek om de relatief zwaar beschermde waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), een soort uit tabel 3 van de Flora- en faunawet.

Naast geschiktheid van het biotoop voor waterspitsmuis ter plaatse, is er middels verspreidingsgegevens gekeken of er in de buurt van het plangebied locaties van de soort bekend zijn, met dus geschikt biotoop.

Resultaat

De onderzochte oever bestaat uit een zandpakket met een helling van ongeveer 30 graden, begroeid met plantensoorten van relatief droge biotopen in combinatie met liesgras en waterriet dat doorgroeit in de oever (zie onderstaande foto's). Ter plekke is geen geschikt biotoop voor waterspitsmuis aanwezig.

Oever binnen het plangebied beoordeeld als niet geschikt voor waterspitsmuis.
Foto's: © D.L. Bekker.

De watergang als geheel, waar de onderzochte oever deel van uitmaakt, is van

beperkte omvang en ligt geïsoleerd in een omgeving waarbinnen de aanwezigheid van waterspitsmuis onbekend is. De dichtstbijzijnde recente waterspitsmuislocaties liggen in het Rijndal en in het dal van de Grift (ten zuidoosten van Veenendaal). De historisch gezien dichtstbijzijnde locatie betreft De Hel, een natuurreservaat aan de oostzijde van Veenendaal, maar deze gaat terug tot 1985.

Conclusie

De onderzochte oever wordt beoordeeld als niet geschikt voor de waterspitsmuis. Voor de watergang als geheel zijn er minimale mogelijkheden voor de soort (langs de oever evenwijdig aan het spoor), maar in totaliteit (het betreft een geïsoleerde watergang) te weinig voor het ondersteunen van een populatie. Daarnaast ontbreken waarnemingen van waterspitsmuis in een ruim gebied rond het onderzochte terrein.

Bijlage - beknopte soortbeschrijving

Hieronder wordt in beknopte vorm informatie gegeven over de waterspitsmuis.

Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*)

De waterspitsmuis is een soort met een belangrijke status in bescherming en beleid: de soort staat als kwetsbaar op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland (Zoogdierverseniging VZZ 2007, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2009) en de het is een doelsoort voor het Nederlandse natuurbeleid (Bal *et al.* 2001).

De waterspitsmuis wordt aangetroffen bij schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers, variërend van open rietland tot elzenbroekbos. Het is een kritische soort die de laatste decennia sterk in aantal is achteruitgegaan en waarschijnlijk uit veel gebieden is verdwenen. De verspreiding van deze soort is over het algemeen onvoldoende bekend.

Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*)
Alde Feanen; november 2007.
Foto: R.M. Koelman – Zoogdierverseniging.

Bronnen bijlage

Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingier, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff, 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene editie. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Besluit van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna. Besluit nr. 25344, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Zoogdierverseniging VZZ, 2007. Basisrapport voor de Rode Lijst Zoogdieren volgens Nederlandse en IUCN-criteria. VZZ rapport 2006.027; tweede, herziene druk. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.